

Наше Слowo

PIK LXVI № 37 (3344) WARSZAWA, 12 WRZEŚNIA 2021 ROKU
ЦІНА – зл. 4,30 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

Молода енергія вирує!

Курс активістів із середовищ меншин і мігрантів у Перемишлі

Сидячи під темним серпневим небом, з якого падають зорі, ми вели безконечні і до болю щирі розмови про свій досвід, зокрема той, який сформував нас як українців. Наскільки важко нам бути іншим, чужинцем у Польщі, чого ми боїмося, як цей страх перемагаємо. Це була дуже повчальна і цінна зустріч, сповнена бажаннями взаємного пізнання і розуміння. І все відбулося в межах п'ятиденного курсу молодих активісток і активістів із середовищ меншин і мігрантів, який пройшов з 9 по 13 серпня у Народному домі в Перемишлі.

Цей захід був однією з ініціатив утвореної у квітні цього року Коаліції організацій меншин і мігрантів (КОММ). У її складі – чотири структури з Південної і Центральної Польщі: «Калейдоскоп культур» із Вроцлава, фонд «Зустріч» із Кракова, Перемиський відділ Об'єднання українців у Польщі та фонд «Наш вибір» з

Варшави. Вони розпочали партнерство, розробили план дій та отримали фінансування на дворічний проект, що має на меті зміцнення потенціалу організацій нацменшин і мігрантів (з особливою увагою до південних регіонів країни). Усе це – у межах програми «Активні громадяни», яку фінансують Норвегія, Ліхтенштейн та Ісландія, щоби підтримати продемократичні ініціативи у державах на кшталт Польщі.

Ідея курсу для молодих громадських активістів виникла з потреби, яку ми у Перемишлі побачили в середовищі ОУП. Це необхідність зміни поколінь і кадрів, уваги до командного мислення як альтернативи для самостійного лідерства, суспільної праці як приємності і захоплення, ефективного використання власних ресурсів та вивчення нових інструментів активності... і зрештою: відкриття до нових думок та вихід поза традиційні форми діяльності. Усе це – головні теми, які сформували програму курсу. Понад усе важливі були також інтенсивний діалог і нетворкінг, розвінчування стереотипів та упереджень на межі «меншина-мігранти» – і це під час тренінгів і неформальних зустрічей прекрасно вдавалося.

У курсі взяли участь молоді активісти до 35 років, частина з них – члени української нацменшини, були також мігранти з України та Білорусі, а ще – представники польського середовища, що намагаються покращити умови перебування приїжджих іноземців у Польщі. Молода, прекрасна енергія учасників і взаємна відкритість надихала усіх довкола. Народний дім гудів як вулик від прогресивних думок, нестандартних висловів та висновків. Група дуже швидко знайшла спільну мову, і разом з командою тренерів (Анною Домбровською з «Номо Faber» із Любліна), Анною Федас із Фонду Стефана Баторія у Варшаві та Ігорем Горківим з Перемиського відділу Об'єднання українців у Польщі) створила прекрасний простір розвитку та обміну думками.

Після завершення курсу усім було важко роз'їжджатися. Утім, позитиву додав той факт, що це зовсім не кінець нашої зустрічі. Завдяки Коаліції організації меншин і мігрантів найближчим часом учасники заходу зможуть співпрацювати з менторами та взяти участь в «інкубаторі ініціатив», відкритий набір до якого почнеться вже цієї осені. Усім зацікавленим діяльністю

цієї групи та охочим до неї приєднатися радимо фейсбук-сторінки її партнерів, а також сайт «Калейдоскопу культур» (kalejdoskopkultury.pl).

Тренерка Анна Федас говорить про захід так:

«У часи, коли суспільство розділене, поляризоване, коли управління спирається на страх і образи, неусвідомлені привілеї та комплекси, а також неправильно зчитані демократичні обов'язки більшості щодо меншості, проект на кшталт цього – це величезна радість для усіх тих, хто поволі втрачає надію або/і відчувається дедалі самотнішими у своїй активістській діяльності. Адже що додає крил краще, ніж можливість побачити молодих людей із Білорусі, України, української меншини у Польщі та самих поляків, які працюють задля міжкультурного діалогу і прав людини у різних частинах країни та можуть порозумітися на стількох рівнях, підтримують одне одного і не можуть дочекатися співпраці. Вітаю ініціаторів проекту із чудовою ідеєю – створити їм ідеальні умови для розвитку!». ■

Кася КОМАР-МАЦИНСЬКА

Фото з матеріалів Народного дому у Перемишлі, фотограф Адам Яремко

«Меншина та мігранти разом»: курс, що єднає

У курсі для молодих активістів, що працюють із нацменшинами та мігрантами, взяв участь наш автор Іван Кислощук, який поділився враженнями про проєкт.

Приємні знайомства

«Це неможливо» — сказали ми майже одноголосно, коли почули наше перше завдання. Треба було зробити літальний апарат для яйця, який дозволить йому пережити падіння з другого поверху. Час на виконання: 10 хвилин. Матеріали: два аркуші А4, шматок туалетного паперу, частина картонного упакування та п'ятдесятисантиметрова мотузка. Ми поділилися на групи й почали пробувати. На жаль, жодній команді не вдалося зберегти яйце неушкодженим. Проте справжня мета вправи була досягнута.

По-перше, завдання метафорично продемонструвало нам умови роботи в третьому секторі (неурядових та громадських організаціях — *ред.*), де часто доводиться реалізовувати амбітні цілі з обмеженим часом та ресурсами. По-друге, воно згуртувало групу, адже ніщо не зближує так, як спільна праця.

Після знайомства одне з одним настав час познайомитися з містом. Нам видали старі світліни відомих перемиських будинків і сказали знайти їх. Після цього треба було розпитати перемішлян, що вони знають про ці місця.

Моїй команді подалася фотографія Народного дому. Більшість опитаних одразу впізнавала будівлю. Одні згадували, як святкували там «українське Різдво», інші — вечери у ресторані, що колись знаходився на першому поверсі, ще хтось — спектаклі у театральній

залі. Зібрані розповіді стали матеріалом, з яким ми працювали на наступному тренінгу. Під час нього Анна Домбровська поділилася власним досвідом реалізації проєктів, пов'язаних із локальною історичною пам'яттю.

Натомість лекція Ігоря Горківа показала, що деякі місця мають значно складнішу та давнішу історію, аніж та, яку пам'ятають пересічні городяни. Тренер розповів про заснування Народного дому, його багаторічну діяльність та нинішні виклики інституції.

Теорія та практика

У наступні дні ми вчилися організовувати соціальні проєкти. Крок за кроком проходили усі етапи цього процесу: від визначення проблеми до втілення

нашого задуму у життя. На початку ми працювали на уявних прикладах. Кожен із нас обирав питання, яке його хвилює, знаходив однодумців, і разом з ними складав план та бюджет ініціативи. Проте пізніше нам випала нагода застосувати отримані знання на практиці.

Тренери дали завдання: приготувати спільну вечерю на 19 людей. Деякі з учасників курсу не їли м'яса, інші страждали від алергії на певні продукти. До того ж, ми мали обмежений бюджет та замало посуду. Ситуація вимагала навичок планування та розподілення ресурсів, а також вміння домовлятися і працювати в команді. На щастя, усе це нам вдалося опанувати під час занять. Вечеря вийшла смачна та ситна, а усі побажання щодо меню були

враховані. Ба — більше, ми не лише не вийшли за рамки бюджету, але й зекономили трохи грошей.

Інша частина тренінгів стосувалася дискримінації та стереотипів. На них ми дізналися, звідки беруться упередження та як з ними боротися. Тема викликала неабияке зацікавлення та спровокувала жваву дискусію.

Неочікувана зустріч та закінчення

Кульмінацією курсу стала онлайн-зустріч із нашими більш досвідченими колегами: Мирославою Керик — засновницею та головою фонду «Наш вибір», Маргарет Амакою Охією-Новак — освітньою діячкою, яка займається проблематикою расизму, та Бартошем Сташевським — кінорежисером та ЛГБТ-активістом. Гості розповіли про свою діяльність та труднощі, з якими стикаються, а також дали кілька корисних порад щодо праці в громадському секторі.

В останній день ми обговорювали заняття та підбивали підсумки. Здавалося, що фінал буде сумним, адже треба буде прощатися з людьми, які за цей час стали тобі близькими. Однак насправді все було інакше. Як виявилось, курс для молодих активістів є лише початком діяльності Коаліції організацій нацменшин та мігрантів. У майбутньому заплановані й інші заходи, а також створення інкубатора, завдяки якому буде можливість отримати фінансування на власні ініціативи. Отож, невдовзі ми зможемо зустрітися знову або навіть втілити у життя спільний проєкт. ■

Іван КИСЛОЩУК

Фото з матеріалів Народного дому у Перемишлі, фотограф Адам Яремко

Мирослава Ганаско вручає нагороди дітям

Фото Павла Лози

Непрості візерунки

«Вишиванка на Майдані» у Битові кольоровими нитками укріплює наші долі на чужині.

Кашубське небо відкрите для всіх, під ним віками знаходили своє місце, з власної волі чи ні, різні нації, меншини і етнічні групи. Прекрасно цю мозаїку показали редактори з «Кашубського народного університету в Вежиці» («Kaszubskiego Uniwersytetu Ludowego w Wężycu»), з яким маю честь і велику радість співпрацювати. Незвичний проєкт «Під спільним небом» спрямований нібито до дітей і молоді, але повірте: і нам, дорослим, є чого від нього довідатися. Якби могла, я б про нього розповідала безкінечно. Не без зворушення, бо у ньому і моє серце, й історія роду.

Нас тут, у Битові, відносно багато. Вишиваємо свої долі, а ниток у нас — тьма-тьмаша. Останніми роками палітра кольорів доповнилася новими відтінками синього і жовтого. Нас майже з кожним місяцем стає більше і більше. І як тут не радіти? Українці з України! Я б хотіла так про себе могти сказати. Та мені цього не дано. Тому радію кожній новій особі, кожній дитині, яка з'являється в школі, кожному українському слову, яке почую на вулиці. Хтось скаже: а не всі цікавляться, а деякі тільки про роботу думають, а мало хто у церкву йде, а говорять здебільшого російською... І так є! Але ж чи ми, тутешні, такі ідеальні? Чи наша громада така стійка, нерушима, об'єднана, доброзичлива, безкорислива, ідейна? А, може, не критикуймо, не

аналізуймо, не перераховуємо, що вони можуть дати нам, а подумаймо, що ми можемо дати їм?

Вишиваймо разом один візерунок. Нехай він на початку буде недосконалим, проте він буде нашим. Так часто і піднесено кричимо: «Будьмо!» То ж будьмо! Разом, спільно, щиро.

Кілька стібків до візерунку

Ярек. З'явився у мене в школі в жовтні. Російськомовний. Історія довга, але без подробиць: зрозумів, що мова має значення, почав говорити українською. Я бачила його бажання навчитися української мови і вже в квітні, коли зупиняв мене на шкільному коридорі, півголосом шепотів: «Тільки українською, тільки українською...».

Пані Люба. Талант непересічний. Вміє все! Російськомовна. Це не таємниця, бо вона це написала мені офіційно на своїй фейсбук-сторінці після чотирьох місяців нашого спілкування: «Завдяки тобі збулася моя мрія вільно розмовляти українською».

І ми вже «вишиваємо» разом!

Тому наша «Вишиванка на Майдані» — захід, свято, яке впродовж чотирьох років влаштовуємо на битівському ринку — непересічна. Це не просто концерт: послухав, пішов додому. Це зустрічі, розмови, нові знайомства, нові можливості і проєкти. Тут зустрічаються всі, кому небайдуже майбутнє роду, родини, міста, регіону. Тут приходять теж ті, кому важлива пам'ять і історія,

минуле і рідне. На площі під українські пісні збігаються-сходяться українці, поляки, кашуби і німці. Я написала українці. І досить. І не буду ділити, бо признаюсь (професорко Ірино Снігур, вибачте) я не математикиня. Я мрійниця. Я — та, хто під спільним небом шукає кожному місце.

А 21 серпня 2021 року на ринку в Битові ми всі разом вишивали для України на її 30-ліття незалежності, бажаючи нашій Неньці наступних тисячу років вже у злагоді і мирі.

На сцені майстерно, прекрасно, пристрасно і професійно виступили діти з пунктів навчання: моя «Жоржина» з Битова з-під «батути» Мирослави Булки-Максиско, «Світанок» з Лемборка і «Мрія» зі Слупська та солісти з Битівського будинку культури; хори: «Оберіг» з М'ястка і «Верховина» з Білого Бору; ансамблі: «Вишиванка» зі Слупська і «Ватра» з Гданська, соліст (вже наш) з Битова Костянтин Стопак.

Наше свято дарувало радість і артистам, і глядачам. Всі просто посміхалися... багато і щиро!

Як організатори, я і Андрій Грицина, радіємо, що змогли і зуміли «вишити» для всіх один спільний рушничок. І радіємо, що вчимося як суспільство цінувати волонтерську працю інших. Дописи, які появились у соцмережах, лишимо близько серця: «Не міняйте нічого наступного року! Так було ідеально! Вітаємо з чудовою імпрезою, професійною організацією і морем щасливих людей». ■

Мірка-Мрійниця ГАНАСКО

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Мирний протест українців у Вроцлаві
проти насильства поліції

Śmierć Ukraińca we Wrocławiu. Pół godziny katorgi w izbie wytrzeźwień ["WYBORCZA" UJAWNIA]

Jacek Harlukowicz · 2 września 2021 · 05:50

Фото з фейсбук-сторінки акції

12 вересня у Вроцлаві на вулиці Підвале, 31 (ul. Podwale 31) о 12:00 відбудеться мирна акція протесту української громади разом з усіма мешканцями Вроцлава проти насильства поліції щодо мешканців міста. Подію можна знайти у фейсбучі за назвою «Stop przemocy! Państwo musi chronić a nie zabijać!». Вона відбудеться у зв'язку зі смертю Дмитра Никифоренка у вроцлавському витевезнику. Громадянин України помер після того, як четверо правоохоронців зв'язали його ремнями. Інцидент трапився 30 липня. Тоді 25-річний уродженець повертався додому після зустрічі з друзями, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння. Хлопець поведився неадекватно: вдарявся головою об скло, говорив сам з собою. Водій висадив хлопця на зупинці та задзвонив до швидкої. Лікарі натомість викликали поліцію.

Зі слів правоохоронців, після затримання хлопець був агресивним: кусався та чинив опір. Виданню «Gazeta Wyborcza» вдалось отримати доступ до записів з камер відеоспостереження, де видно, що насправді сталося із чоловіком. Записи з камер у витевезнику не підтвердили слів поліцейських. Більше того, нагрудні камери поліціантів було вимкнено одразу після затримання українця, хоча до того вони працювали увесь день. Журналісти переглянули відео з витевезника і з'ясували, що у будівлю Дмитра завели у наручниках і з ігнутою головою. На обличчі українця були сліди від застосування слезогінного газу, а в залі очікування він плакав і скручувався від болю.

Як пише «Gazeta Wyborcza», пізніше правоохоронці та працівники витевезника почали застосовувати проти затриманого грубу фізичну силу: били його кулаками, ногами та поліцейськими кийками, душили, притискали коліном голову до підлоги. У якийсь момент на хлопцеві сиділо одночасно дев'ять осіб, які душили та били його.

За деякий час Дмитро перестав подавати ознаки життя. Йому викликали швидку. Проте зусилля лікарів не дали результату.

Справою загибелі українця займається окружна прокуратура у місті Свідниці. За інформацією видання, вона ведеться за статтею щодо ненавмисного доведення до смерті особи. Це загрожує ув'язненням до п'яти років.

Повідомляється також, що чотирьох поліціантів, котрі затримували Дмитра, було відсторонено від виконання службових обов'язків. Щодо двох з них розпочато процедуру звільнення. Загиблий українець приїхав до Польщі минулого року. Працював на будівництві. У Польщі він познайомився із дівчиною з Полтави, з якою планував одружитись у вересні.

«Тортури та смерть Дмитра Никифоренка у витевезнику — це межа, якої ми ніколи не повинні були перетнути. Ми хочемо чесного розслідування, хочемо покарати винних, хочемо присяги про те, що це більше ніколи не повториться у Вроцлаві, який є нашим домом», — закликають організатори мирного протесту у Вроцлаві.

Одразу після інформації про смерть чоловіка генконсул України у Кракові звертався за інформацією до вроцлавської поліції та прокуратури. До інформації у медіа українська сторона не знала про відео з камер у витевезнику. «Ще сьогодні, а найпізніше в понеділок плануємо звернутися до польського МЗС з офіційною дипломатичною нотою про нагляд за веденням слідства, щоб воно велося об'єктивно та без упереджень», — зазначив в п'ятницю, 3 вересня, виданню «Gazeta Wyborcza» посол Андрій Дешиця.

У Кракові та Варшаві вшанували пам'ять
захисників України

Фото з архіву Генконсульства у Кракові

29 серпня в Україні і за її межами вшановують пам'ять захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність держави. Цей день з'явився в календарі українських пам'ятних дат у 2019 році і пов'язаний з трагічними подіями, які відбулися 2014 року під Іловайськом.

Тоді під обстрілами ворога загинуло близько 400 бійців. Неофіційне число значно більше, адже дотепер багато тіл воїнів залишаються неідентифікованими, а людей вважають безвісти зниклими. Понад 1000 безіменних героїв було поховано на Алеї Героїв АТО Краснопілляського кладовища міста Дніпро, на Кушугумському цвинтарі Запоріжжя, під Старобільськом, де пізніше повстав військовий цвинтар.

За приблизними даними від початку російської агресії в Криму і військових дій на Сході України людські втрати налічують до 44000. Серед них понад 13300 загиблих — (3375 цивільних осіб і близько 10 000 українських військових). Решта демобілізовані, які протягом останніх років померли від хвороб і віддалених наслідків травм і поранень. А така статистика теж існує. Наприклад, у 2021 році в зоні конфлікту загинуло 98 осіб, а на мирних теренах за цей час померло понад 150 раніше демобілізованих бійців.

Протягом 7 років було поранено близько 33500 українців.

На вшанування пам'яті борців за незалежність України у Кракові біля кургану «Померлих та інтернованих у таборі №1 „Домб'є“ воїнів УНР (1918-1920 рр.)» відбулося богослужіння. Урочисту літургію відправив настоятель церкви Воздвиження Чесного Хреста (УГКЦ) у Кракові отець Петро Павлише.

Учасники та волонтери АТО/ООС, представники українських громадських організацій Кракова і Об'єднання українців у Польщі, співробітники консульства поклали квіти до меморіалу та запалили синьо-жовті лампадки.

З промовою до присутніх звернувся генеральний консул України у Кракові В'ячеслав Войнаровський. На завершення у спільному виконанні звучав державний гімн України. В консульстві цього дня було приспущено державний прапор з чорною стрічкою.

Фото з фейсбук-сторінки Посольства України

У Варшаві у День пам'яті захисників України посол України Андрій Дешиця та інші працівники дипломатичної установи запалили лампадки та поклали квіти до таблиці героїв Небесної сотні, що знаходиться на стіні Посольства.

Світлана ЛАГУЗ

Українські родинні фестини у Вроцлаві

Генеральний консул України в Кракові В'ячеслав Войнаровський 28 серпня на запрошення голови вроцлавського гуртка Об'єднання українців у Польщі (ОУП) Ігоря Саламона взяв участь у традиційних Вроцлавських українських родинних фестинах, що стали гарним продовженням святкувань у Нижньосілезькому воеводстві з нагоди 30-річчя відновлення незалежності України. Під час заходу В'ячеслав Войнаровський вручив подяки Генерального консульства України в Кракові голові вроцлавського гуртка ОУП Ігореві Саламону, почесному консулу України у Вроцлаві Гжегожеві Дзіку, голові вроцлавського

Фото з сайту Генконсульства у Кракові

фонду «Україна» Артемові Зозулі, волонтерці і громадській діячці Ірині Юрчак. Присутні на фестинах були теж захисники України — учасники АТО/ООС, яких усі тепло привітали.

У Кентшині молилися за Україну

Фото Григорія СПОДАРИКА

До відзначень незалежності України приєдналися й вірні греко-католицької парафії в Кентшині, де 24 серпня вони молилися за свою духовну батьківщину і припинення війни. У проповіді парох о. Ігор Гарасим пригадав велич Київської Русі і князів, які утримували зв'язки з тогочасними європейськими володарями. Це було початком українського державництва. Воно, на жаль, занепало після монгольсько-татарських навал, нищення Києва, внутрішніх поділів тощо. Відроджується в добу Михайла Грушевського та Симона Петлюри. Отець Ігор Гарасим говорив також про роль церкви у державотворенні. Парох згадав й про українізацію використовувану Сталіним до своїх цілей, що завершилось жакіттям Голодомору. Згадав, що за свою правду і волю українці змагались й в часи світових воєн та нинішню добу. Отець Ігор Гарасим пригадав також слова Івана Павла II про те, що з заповіді про любов батька і матері береться любов до своєї батьківщини: «Якщо ти цураєшся близьких, то ти просто невільник і тобою можна маніпулювати», — відзначав парох кентшинської парафії.

Після закінчення богослужіння в церковній світлиці відбувся поштанок. Раніше доповідь про українську незалежність зачитав голова кентшинського гуртка Об'єднання українців у Польщі Андрій Сидор. Згадуючи основні факти з 30-літньої історії, він провів місцевих українців продовжувати свою культурну і громадську діяльність.

Григорій СПОДАРИК

Відзначення Дня Незалежності України
у Білому Борі

Фото Андрія ФІЛЬ

У 30-ту річницю незалежності України в Білому Борі після літургії за Україну, яку відслужив о. Маріуш Дмитерко, покладено квіти та лампадки до пам'ятника Тарасові Шевченку, який був встановлений саме у 1991 році. Квіти поклали представники міста: бургомістр Павел Міколаєвський та голова міської ради, директори українських шкіл ім. Тараса Шевченка, ліцею — Дорота Джевецька і початкової — Андрій Дрозд, делегація ОУП та члени громади. Лампадки до пам'ятника віднесли теж діти, учні Початкової шевченківської школи.

Андрій ФІЛЬ

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**
Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

ПОДІЇ

Перший раз
у перший клас!

Фото Касі Комар-Мацінської

У Польщі 1 вересня учні початкових і середніх шкіл розпочали новий навчальний рік. Він – інший від попередніх для шкіл, де проводиться навчання української мови: у Білому Борі, Бартошицях, Гурові-Ілавському, Перемишлі та Лігніці. Так сталося тому, що ці школи втратили частину дотацій, оскільки в них навчається багато учнів (в деяких класах це більшість) з України, негромадян Польщі. Тепер навчання української мови не фінансується, як раніше. Як це вплинуло на школи?

Шкільна статистика

Директори шкіл ситуацію щодо кількості учнів у своїх навчальних закладах називають «стабільною».

Навчання у Комплексі загальноосвітніх шкіл ім. Маркіяна Шашкевича у Перемишлі розпочало 14 дітей нульового класу, 16 учнів у першому початкової школи та 15 – у ліцеї. Загалом у перемиській «шашкевичівці» – близько 200 учнів.

У першому класі Початкової школи у Лігніці – 19 дітей (загалом у школі – 140). Оскільки Початкова школа у Лігніці функціонує впродовж чотирьох років, немає ще шостого класу. У ліцеї до першого класу прийшло 24 ліцеїстів (загалом у ліцеї 90 учнів).

У Білому Борі до Початкової школи ім. Тараса Шевченка, якою вже п'ять років керує неурядова організація, зараз вступило 2 дітей до першого класу та 3 малюків до «нулівки». Загалом у школі – 67 учнів. Це на десять учнів більше, як два роки тому.

– Останніми роками робимо рекламні акції. Самі їздимо до інших міст та сіл і запрошуємо дітей до нас, – по-

яснює директор Андрій Дрозд, якому хотілося б мати більше учнів. – На території гміни Білий Бір є шкільні автобуси і не було би проблеми, щоб діти із сіл доїжджали до нашої школи. Проте є проблема переконати батьків дітей. Треба буде через рік знов поїхати і розмовляти з батьками, – додає він. У білобірському ліцеї в першому класі навчаються 22 учнів (загалом у цьому навчальному закладі – 65 осіб).

У Початковій школі ім. Лесі Українки в Бартошицях у дитячому садочку є 16 малюків, у першому класі початкової школи – 13 дітей (загалом 111 учні).

По-сусідству в Гурові-Ілавському вже чотири роки існує Початкова школа. Зараз до першого класу прийшло 11 учнів. Додатково збільшилася кількість учнів в інших класах, зокрема багато прийшло до сьомого. Загалом у початковій школі – 76 дітей. У першому класі ліцею навчається 27 учнів, а всіх ліцеїстів разом – 137.

Що змінилося?

Наглядові органи шкіл нашої громади у Польщі вже не фінансують навчан-

ня мови, історії та географії України для учнів з українським громадянством (у Лігніці така ситуація вже існує від лютого минулого року). Пов'язане це із результатом перевірки у школах, в яких ведеться навчання української мови (у тому числі в пунктах навчання), якими у 2020 році завідували різні контрольні установи. Як ми вже писали у тижневику, перевірялася інформація, яка була надавана школами до центральної системи освітньої інформації, на основі якої опісля Міністерство національної освіти Польщі нараховувало відповідні субвенції для окремих шкіл. В результаті згаданих перевірок окремі наглядові органи отримали адміністративне рішення про вимогу повернення незаконно наділеної їм освітньої субвенції. А далі деякі самоврядування звернулися у питанні коштів до шкіл.

– Ця справа тягнеться вже довго. Постійно тривають розмови. Я б хотів, щоб вона завершилася позитивно, щоб ми не повертали грошей, бо це не наша вина, що так сталося, – говорить Андрій Дрозд, який пригадує, що деякі школи внаслідок не до кінця чітких юридичних записів реєстрували у системі освітньої інформації учнів-громадян України як учнів національної меншини.

Наслідком перевірки є теж це, що, наприклад, у ліцеї в Білому Борі, зараз, як розповідає його директорка Дорота Джевецька, у кожному класі учні мають двічі на тиждень уроки української літератури. Натомість лише учні, які є представниками української меншини (громадяни Польщі), мають додатково 3 години на тиждень уроків української мови. В Бартошицях, Гурові-Ілавському та Перемишлі кількість годин навчання української мови для учнів не змінилася.

– Більшість учнів у наших двох школах – це учні з нацменшини. Маємо таку саму кількість годин української мови, як й досі, – зазначає директорка Комплексу шкіл з українською мовою навчання у Гурові-Ілавському Марія-Ольга Сич.

Виявляється, що у Гурові української мови надалі будуть навчатися усі учні школи.

– Освітня система дає таку можливість, що громадська організація може звернутися до школи з проханням організації пункту навчання мови для учнів, які не є громадянами Польщі. Далі школа передає заяву до наглядового органу школи. Якщо наглядовий орган погодиться на це, то школа починає навчання. І саме ми як Об'єднання українців у Польщі подали таку заяву до школи у Гурові, – пояснює Мирослав Скірка. При чому, як зауважує голова ОУП, це не вимагає окремого фінансування. – Школа проводить навчання у межах власного бюджету... Таким чином у школі може проводитися навчання для непольських громадян, наприклад, української мови.

Поки що такою можливістю скористалася школа у Гурові-Ілавському. Таким чином, учні, родом з України, надалі вчать української мови разом з учнями з нацменшини.

Найбільші зміни відбулися у Комплексі загальноосвітніх шкіл з українською мовою навчання №4 ім. Богдана-Ігоря Антонича у Лігніці. До кінця серпня школою управляла Анна Гаврильчак-Маланчак, а від нового шкільного року обов'язки директора школи виконує Богдан Бухта. – Наша школа функціонує нормально. Однак про кількість годин української мови для наших учнів, а також, скільки дітей цю мову вивчатиме, не можу зараз сказати. Це все тільки опрацьовуємо, – говорить Богдан Бухта, який протягом останніх десяти років був вихователем у гуртожитку в «антоничівці».

У матеріалі ми подали кількість учнів у класах і школах станом на початок шкільного року. Вона може ще змінитися, адже буває, що до шкіл з українською мовою навчання переводять документи посеред навчального року. ■

Чого досягла Україна?

«У січні 1991 року у Давосі я зустрівся з Леонідом Кравчуком. Він спитав мене тоді: якщо Україна проголосить незалежність, то чи Польща її визнає? Я відповів, що будемо намагатися», – згадує прем'єр-міністр Польщі Ян-Кшиштоф Белецький, який 29 серпня взяв участь у дебаті «Україна та її суспільство – три декади незалежності».

Дискусія відбулася під час святкування 30-річчя незалежності України у Форті Сокольніцького. Її учасниками були теж професорка Варшавського університету та дослідниця в галузі українознавства Олександра Гнатюк, а також Йосиф Зісельс, колишній дисидент та голова Асоціації єврейських громадських організацій. Кожен з учасників зустрічі по-іншому запам'ятав 1991 рік.

«Для мене незалежність України – це результат сотні років прямування українського народу до неї. Дуже драматичних і трагічних років. Тому я зустрів незалежність як результат важкої праці декількох поколінь», – сказав дисидент. Для нього самостійність важлива передусім з огляду на факт, що дозволила українцям розвинути у своєму власному просторі, залежному тільки від них самих. «Незалежність є

необхідною. Однак це недостатня умова, щоб держава стала потужною в економічному аспекті, демократичному і дипломатичному. Це лише фундамент, з якого починається будівництво держави», – додав Йосиф Зісельс.

Ян-Кшиштоф Белецький у 1991 році був одним із перших політиків, котрі закликали Польщу визнати незалежність України. Проте взагалі так могло не статися.

«Я колись зустрівся з колишнім прем'єр-міністром Канади Браяном Малруні. Він сказав, що я є його найбільшим „нешастям“ за весь період каденції. Визнав, що Канаді сильно залежало на тому, щоб першою у світі визнати незалежність України. На це сильно натискала українська діаспора. Думаю, ми зробили це першими, бо були у цьому сильно переконані», – сказав політик.

Фото автора статті

Своєю чергою Олександра Гнатюк розказала про скептичне ставлення американців до змін в Україні у 90-х роках.

«Я була тоді у США. Зустріла лише одну людину, котра була свято переконана, що українська незалежність потрібна США. Не йдеться про Збігнева Бжезінського. Це був історик Річард Пайпс, який був дуже впливовим на той час у США», – зазначила Олександра Гнатюк, яка вважає, що американські політики змінили своє ставлення до України завдяки Польщі.

Під час дискусії панелісти говорили теж про останнє 30-ліття України та її досягнення. Йосиф Зісельс вважає, що найбільшим успіхом у новітній історії держави є громадянське суспільство. З іншого боку, звернув увагу на проблему самосвідомості українців, через що Україна тільки зараз на шляху до Європи. «Польща йшла у Європу зі свідомою європейською ідентичністю і не піддавалася тискам. Ми зараз повторюємо цей шлях», – додав українець. Він назвав одну відмінність між двома народами: «Україна протягом чотирьохсот років була під різними імперіями, і ми не жили у рамках однієї держави. Тому зараз немає єдиного сильного народу. В нас не було національного консенсусу, який був у Польщі. Бо 80% польського населення мало одну ціль – бути у Європі. В нас 30% – за Європу, 20% хотіло б у Росію, а 50% не знає чого хоче. Тому так важко у нас створити цю європейську ідентичність», – заважив Йосиф Зісельс. З тими словами полемізував прем'єр-міністр Польщі.

«Можливо, що в Україні європейська тотожність ще формується. Проте

немає другого такого народу, де люди віддали б життя за євроінтеграцію. В Україні за це загинуло сто людей», – наголосив Ян-Кшиштоф Белецький. Він додав: «У 1989 році Польща та Україна були на такому самому економічному рівні. Сьогодні Україна потребує 15 років, щоб наздогнати Польщу. Що українцям треба зробити? Просто взяти справу у свої руки».

Натомість Олександра Гнатюк зосередилася на культурних досягненнях України. Вона пригадала про досягнення українських університетів, які увійшли до рейтингу найкращих університетів світу. До «QS World University Rankings» 2022 року увійшло вісім українських вищих навчальних закладів – найбільша кількість за всю історію рейтингу. Серед здобутків останніх 30 років Олександра Гнатюк вказала також на розвиток демократії та побудову толерантного суспільства в Україні.

«Я живу у Києві вже 15 років. Живу у суспільстві, у якому я як громадянка Польщі почуваю себе дуже добре. Подібні відчуття мають члени інших громад. Виходячи з дому у Києві, я можу піти до синагоги, до української православної церкви, є православна церква московського патріархату, є теж мечеть і католицький костел. І ніхто тут тебе каменями не закидає. Толерантність українців – це для мене одне із найважливіших досягнень тридцятилітньої держави», – наголосила професорка Варшавського університету.

Дискусію модерував Адам Бальцер. ■

Сторінку підготував Павло ЛОЗА

УКРАЇНА

ПУЛЬС
УКРАЇНИВізит Зеленського до США:
підсумки та подальші плани

На зустріч президента України Володимира Зеленського та президента США Джо Байдена поклали великі надії одразу, відколи її анонсували. Передусім, США – це один із головних союзників України в умовах російської агресії. Ще один важливий аспект – питання російського газогону «Північний потік-2», який якраз добудовують і проти якого США впроваджували санкції, що виявилися не досить успішними.

Офіційний Київ постійно наголошує, що газопровід Кремля небезпечний і для України, і для всієї Європи, і Кремль може використовувати його як геополітичну зброю. Ним Росія хоче постачати свій газ безпосередньо до Європи в обхід України (досі їй доводилося використовувати для цього газотранспортну систему України, і платити за це окремо гроші – не малі). Проект цей – російсько-німецький, і Берлін тут досить послідовно відстоює власний економічний інтерес. А американська адміністрація врешті-решт вирішила, що їй вигідніше відмовитися від подальших санкцій і зберегти добрі відносини з німецькою владою, аніж продовжувати намагання завадити завершенню газогону. Окрім України, таке рішення розкритикували у Польщі, Литві, Латвії, Естонії, Великій Британії, Чехії, Ірландії. Німеччина та США обіцяють запровадити проти Росії санкції, якщо вона використовуватиме газогін як геополітичну зброю, домогтися продовження контракту на транзит частини газу через Україну і компенсувати Києву втрати від запуску «Північного потоку-2». Незадовго до зустрічі Зеленського із Байденом до Києва приїжджала німецька канцлерка Ангела Меркель – і з нею також говорили на цю тему.

Володимир Зеленський та Джо Байден

Такою була атмосфера підготовки до переговорів. Сама ж зустріч кілька разів відкладалася: спершу вона мала пройти 30, потім – 31 серпня, і врешті відбулася 1 вересня. Причини на це були об'єктивні: в Афганістані захопив владу радикальний ісламістський рух «Талібан», Америка виводила звідти свої війська, і 31 серпня спливав останній день, коли, за домовленістю, можна було це зробити.

Разом із Зеленським до США поїхали міністр оборони Андрій Таран, міністр закордонних справ Дмитро Кулеба, очільник Офісу президента Андрій Ермак, голова компанії «Нафтогаз» Юрій Вітренко та інші. Незадовго до перемовин президентів у Пентагоні повідомили про додаткову безпекову допомогу Україні на 60 мільйонів доларів. Українська делегація мала дуже насичену програму: зустрічі очільників окремих відомств, візит у Міністерстві енергетики, покладання квітів до Меморіалу жертвам Голодомору та на Арлінгтонському кладовищі, розмова із проукраїнськими парламентарями в Конгресі. Зеленський навіть відвідав Каліфорнію, де поговорив із гендиректором Apple Тімом Куком (домовившись про розширення присутності компанії в Україні) та виступив з промовою у Стенфордському університеті.

Самі ж переговори президентів пройшли у двох форматах: у складах делегацій та віч-на-віч. Зустріч, запланована на 40 хв, затягнулася на дві години. За її підсумками оприлюднили спільну заяву щодо стратегічного партнерства двох країн. Ось кілька головних її тез.

Членство України у Північноатлантичному Альянсі. Тут конкретики з боку Штатів не пролунало. США

підтримали прагнення України вступити до ЄС та НАТО, але термінів щодо надання, наприклад, Плану дій щодо членства не назвали. У адміністрації Байдена наголосили – рішення про долучення до Альянсу вони не ухвалюють одноосібно, а Україна ще має виконати «певні кроки».

«Ми говорили багато про це. Темі НАТО приділили багато часу. У нас є аргументи, про які ми досі не розмовляли... Я відчую, що президент підтримує Україну щодо надання членства в НАТО, але яким буде шлях – мені складно говорити», – цитує коментар Зеленського видання «Європейська правда».

Війна на Донбасі. Додатковий пакет допомоги, анонсований перед зустріччю, передбачає, зокрема, броньовані системи Javelin та інші озброєння. США повторили, що не визнають незаконну анексію Криму та закликали Росію припинити війну на Донбасі. Також Штати підтримали нову ініціативу Києва – Кримську платформу. У заяві зазначається і нова оборонна рамкова угода, яку підписали український міністр оборони Андрій Таран та його американський колега Ллойд Остін. У ній йдеться про обмін даними між розвідками, поглиблення співпраці у сфері кібербезпеки, у Чорному морі тощо. Натомість Зеленський заявив, що запропонував нові формати участі США у переговорах щодо Донбасу і Криму, однак, які саме – не уточнював. Він передав Байдену список зі 450 полонених на тимчасово окупованих територіях та в Росії. Також відомо, що Україну має відвідати міністр оборони США Ллойд Остін.

«Починаючи з 2014 року, США виділили 2,5 мільярдів доларів на підтримку української армії, включно з 400 мільйонами доларів, які були надані Україні лише цього року», – наголошується в заяві. Ще 45 мільйонів доларів нададуть цього року на гуманітарну допомогу у зв'язку з російською агресією.

Енергетична безпека. Тут ішлося насамперед про згаданий «Північний потік-2», хоча теж без особливої конкретики. США вкотре підкреслили, що вводитимуть санкції проти російського газопроводу, якщо Кремль використовуватиме його як геополітичну зброю – такі заяви лунали й раніше. Також домовилися продовжувати реформувати енергетичний сектор України.

Окрім цього, США анонсували подальшу підтримку України у боротьбі з пандемією, розширення комерційного співробітництва. Йдеться в заяві і про кліматичні зміни: обидві країни зобов'язалися скорочувати викиди парникових газів, активізувати Стратегічний діалог з питань енергетики та клімату.

Внутрішня трансформація України. Тут уже Київ взяв на себе низку зобов'язань. Передусім це продовження судової реформи та боротьби з корупцією. Україна пообіцяла обрати нового антикорупційного прокурора «відповідно до найкращих міжнародних практик»; ухвалити закони для захисту повноважень директора Національного антикорупційного бюро та забезпечити прозорий та надійний процес обрання його наступника. Київ також пообіцяв за допомоги США і далі зміцнювати повагу до прав людини, громадянських свобод, боротися з гомофобією, расизмом, антисемітизмом, дискримінацією. На підтримку реформ в Україні Білий дім цього року збирається виділити 463 мільйони доларів. Зеленський зі свого боку презентував **План трансформації України**, розрахований на 10 років. Передбачає він 80 різноманітних проєктів на суму 277 мільярдів доларів, які мають надати і з українського бюджету, і через міжнародні інвестиції та кредити. Як пише видання *hromadske*, цей план має «перетворити країну на енергетичний, сільськогосподарський і цифровий хаб і форпост безпеки». І те, що його згадали у спільній підсумковій заяві, означає, що Вашингтон цей проєкт схвалив.

Про конкретні кроки щодо його втілення обіцяють розповісти восени – аби їх опрацювати, до Києва для перемовин із міністром закордонних справ Дмитром Кулебою приїде заступник держсекретаря Ентоні Блінкен. І представлять ці кроки до першого засідання **Комісії стратегічного партнерства**. Це ще один важливий момент перемовин – США та Україна домовилися про поновлення роботи цього органу, який не функціонував із 2018 року. Саме він займатиметься ключовими питаннями співпраці. А отже – вже цієї осені чекаємо на подальші новини. ■

Ольга РУСІНА

Фото з сайту Офісу президента України

Пожежа в костелі святого Миколая в Києві. 3 вересня у столиці палав Костел святого Миколая, несучи конструкції будинку майже не постраждали, проте значно пошкоджено розташований там орган, також впала велика люстра. Причиною вогню називають загоряння електропроводів в середині дерев'яного корпусу органу. Костел побудований відомим архітектором Владиславом Городецьким на початку 19 століття. Після приходу радянської влади втратив своє релігійне значення, а з 1980 року перетворився на Дім органної та камерної музики. Зараз там проводилися концерти органної музики, а також богослужіння парафії святого Миколая Римокатолицької церкви. Костел тривалий час перебував в аварійному стані, активісти та парафіяни неодноразово били на сполох, що від будівлі вже відпадають частини фасаду. У 2020 році влада ухвалила рішення відремонтувати костел і віддати його римо-католицькій громаді, а орган перенести у нове приміщення (яке ще будувалося). Як повідомив міністр культури Олександр Ткаченко, протиаварійні, реставраційні роботи повинні були початися ще кілька місяців тому, але закупівлі були заблоковані. «Зараз очевидно, що потрібно встановлювати обсяг збитків і починати вже не реставраційні роботи, а протиаварійні», – каже міністр. Повне відновлення костелу коштуватиме десятки мільйонів гривень, як і відновлення органу. З огляду на це, Ткаченко опублікував рахунок Національного будинку органної та камерної музики, перерахувавши кошти на який кожен може долучитися до відбудови. Протягом першої доби українські підприємці зібрали 18 мільйонів гривень. До ініціативи долучилися «Розетка», Monobank, Приватбанк, Альфа-Банк Україна, Райффайзен Банк, ПУМБ, компанії Taryan Group, Dragon Capital, SD Capital, Нова пошта, ENSO та інші.

Затримання в Криму. Протягом 3 та 4 вересня у захопленому Росією Криму російські силовики затримали першого заступника голови Меджлісу Нарімана Джелялова і ще чотирьох кримських татар – Азіза Ахтемова, Асана Ахтемова, Шевкета Усеїнова та Ельдара Одаманова. Російська влада обвинувачує їх у диверсії (вибуху) на газопроводі біля села Перевального Сімферопольського району, що відбулася 23 серпня. «„Причетних“ чомусь знайшли саме після повернення Нарімана Джелялова з Києва, де він брав участь в інавгураційному саміті „Кримської платформи“». За сфабрикованими обвинуваченнями він виявився диверсантом та пособником злочину, а двоюрідні брати Ахтемови – диверсантами-виконавцями злочину. За цими обвинуваченнями передбачається позбавлення волі на строк від 10 до 15 років», – повідомила заступниця міністра закордонних справ України Еміне Джеппар. Протестуючи проти незаконних обшуків та затримань, родичі та небайдужі співгромадяни вийшли до будівлі ФСБ в Сімферополі. Окупанти схопили більше 50 протестувальників – кримських татар. Їх заштовхали в автобуси, застосовуючи грубу силу, б'ючи по нирках, та відвезли до різних відділень поліції в Криму.

Українець запускає космічні ракети. 3 вересня приватна українсько-американська компанія Firefly Aerospace запустила космічну ракету Alpha. Запуск відбувся о 4:59 за київським часом з бази Ванденберг Космічних сил США в Каліфорнії. Після більше двох хвилин польоту на ракеті сталася аномалія, через яку місію було перервано. Ракета була підірвана. Власник компанії Максим Поляков повідомив, що політ ракети було перервано згідно з протоколами безпеки, вибух був контрольованим, а сам запуск ракети оцінює як успішний. Firefly Aerospace – приватне аерокосмічне підприємство, зі штаб-квартирою в Остіні (Техас, США), яке розробляє легкі ракети-носії для запуску вантажів у космос. У 2017 році компанію купив український підприємець Максим Поляков.

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

ПОДІЇ

Флешмоб на День Незалежності України

У Кошаліні – багатокультурно!

Кінець серпня у Кошаліні був багатим на культурні події. Насамперед 21 серпня на міському ринку пройшли «Зустрічі культур», а вже наступного дня на прицерковній площі організовано відзначення 30-ліття незалежності України. Цими днями у місті лунала музика національних та етнічних меншин, а найголосніше – українська!

Обидва заходи зібрали численну публіку – це показує, що люди, попри пандемію, дуже спрагли культурних подій та контактів з іншими. «Зустрічі культур» організовано вже вшестнадцяте, і захід незмінно тішиться великою популярністю серед жителів Кошаліна, оскільки він скерований не лише до представників національних та етнічних меншин, але також до поляків. Цьому сприяє місце організації заходу – площа біля міської ратуші, де мешканці Кошаліна також відпочивають, притягує шанувальників музичної культури. Традиційно під час заходу презентувалась українська, кашубська, німецька, ромська та польська культури. Українців представляв гурт «Гаразд» з Гданська та два кошалінські хори: дитячий «Первоцвіт» та «Майстерня пісні» під диригуванням Вікторії Федотової.

– Це для нас дуже важливий захід, оскільки можемо ближче познайомитись з культурою сусідів та представити іншим нашу, – наголошували артисти.

Великим зацікавленням кожного разу користуються стенди з народним рукоділлям та національною їжею. Цього разу всіх зачарувала грузинська кухня – насадки грузинів відкрили у місті нещодавно грузинську пекарню і свої вироби презентували під час «Зустрічі культур». Але посмакувати мож-

«Майстерня пісні» та «Первоцвіт» на «Зустрічі культур»

на було також стравами з кашубської та німецької кухні.

– «Зустрічі культур» – це добра нагода познайомитись з культурою національних та етнічних меншин, які проживають у нашому регіоні, та водночас це урок толерантності, оскільки захід має на меті відкритість до інших, – наголошує, як і шороку, Роман Білас, голова Кошалінського відділу Об'єднання українців у Польщі, який є головним організатором заходу.

Наступного дня після «Зустрічі культур» у місті на площі біля греко-католицької церкви відзначено 30-ліття незалежності України. Під час святкування виступили кошалінські хори «Майстерня пісні» та дитячий «Первоцвіт», гурт «Гаразд» з Гданська та ансамбль «Студенти танцюють». Останній – зачарував глядачів, які захоплено дивилися їхній виступ: майстерно виконані танці та чудові костюми танцюристів просто вражали.

Ансамбль «Студенти танцюють» виник у 2017 році, а його ініціаторкою є Ксеня Комар, яка на той час вивчала менеджмент у Гірничо-металургійній академії у Кракові. (Про створення ансамблю можна почитати більше у «НС» №15 від 9 квітня 2017 року, – ред.).

– Я завершила «шашкевичівку» у Перемишлі, де від «нульового класу», тобто протягом тринадцяти років танцювала в ансамблі «Аркан». І коли поступила в університет, мені не вистачало репетицій. Для мене п'ятниця та субота вже були не тими без ранкової репетиції. Тому я вирішила заснувати танцювальний ансамбль, оскільки є дуже багато випускників українських ліцеїв, які нині вже навчаються в університетах, і яким так само, як мені, бракує танців, – каже Ксеня Комар.

Допомогли організувати ансамбль брат Петро (до речі, нині в гурті танцює аж 4 особи з родини Комарів), Юлія Онишканич та Михайло Шахмат. Сьогодні всіх членів ансамблю «Студенти танцюють» – близько 30. Гурт працює за «журавлиним» прикладом (мова про чоловічий хор «Журавлі», – ред.) – репетиції відбуваються раз на місяць у чотирьох вибраних містах, де найбільше навчається студентів – у Кракові, Вроцлаві, Варшаві та Гданську, а членами гурту є молодь з Вроцлава, Лігніці, Познані, Гданська, Ольштина, Варшави, Кракова, Перемишля, а також Берліну. Між собою студенти контактують за допомогою фейсбуку, де розміщують основну інформацію. Гурт вражає різноманітністю танців, які захоплюють глядачів насамперед хореографією, майстерністю виконання та костюмами. Варто сказати, що під час кошалінського концерту танцюристи до кожного танцю вдягали інші костюми, а танців було, здається, сім.

– Спочатку хореографією танців займалися наші друзі-львів'яни, які на той час навчалися у Лодзі, а згодом – Наталя Стецюн з Вроцлава, яка раніше танцювала в ансамблі «Козаки Поділля», – розповідає Ксеня Комар. Вона сміється, що Наталя два роки тому на одну з репетицій приїхала як учасниця, а виїхала вже як їхня хореографка.

«Немає значення, де ми народилися, скільки нам років. Важливо, якою мовою ми говоримо, які традиції шануємо і яку країну вважаємо своєю Батьківщиною, – написано після відзначень у фейсбуці на сторінці товариства „Майстерня“. – Ми народилися у Польщі та Україні, дбаємо про українські традиції, всі розмовляємо українською мовою. І саме такими були глядачі відзначень Дня Незалежності». Організаторами святкувань були товариство «Майстерня» та Об'єднання українців у Польщі. ■

Анна ВІННИЦЬКА
Фото – Томаш Маєвський

«Студенти танцюють» на відзначенні 30-ліття незалежності України

ПОДІЇ

Щецін: відзначення Дня Незалежності та ювілей Почесного консульства

20 серпня 2021 року у Щеціні відзначили 30-ту річницю відновлення незалежності України, 15-річчя Почесного консульства України у Щеціні та 10-ліття діяльності Конвенту про співпрацю самоврядувань між Польщею та Україною.

Те, що єднає всі ювілейні події, — це особистість почесного консула України у Щеціні Генрика Колодія. Свою консульську діяльність він поєднує з роботою у Конвенті співпраці самоврядувань, і це дозволяє йому працювати на благо своєї другої Батьківщини, України.

У залі Опери в замку у Щеціні пройшла зустріч-підсумування 10 років діяльності Конвенту, а потім відбувся концерт з нагоди ювілею.

Конвент був створений 10 років тому задля співпраці між органами місцевого самоврядування Польщі

та України: можливості ділитися досвідом, реалізації спільних ініціатив у сфері молодіжного, культурного та освітнього обміну. Важливе також забезпечення умов для створення фінансових ресурсів цієї співпраці.

Головним ініціатором створення Конвенту був покійний нині маршалок Західнопоморського воєводства, сенатор Польщі Збігнев Зихович — великий прихильник польсько-українського співробітництва. Він знав, що це — важливий шлях до взаємного порозуміння та розвитку обох країн.

Одним із його прагнень та досягнень було створення програми польсько-української Ради молодіжного обміну із понад 3-мільйонним фондом. Вона зосереджується (результати останнього набору оприлюднили у червні 2021 року) на особливій ролі молодого покоління у формуванні міжнародних відносин, допомагає заохотити молодь та людей, які з нею працюють, до діяльності, ефектом якої буде взаємне зближення. Завдання програми — відкрити спільне коріння, перемагати упередження та стереотипи у сприйнятті спільної історії, а також у сучасних відносинах.

За кілька років функціонування ініціативи (перший набір заявок та їхня реалізація відбулася у 2015 році) у Польщі та Україні пройшли багато проєктів за участі кількох тисяч молодих людей.

Ще один важливий аспект діяльності Конвенту — заходи в українському Трускавці. Там спільно з міською радою вже тричі організували «Польсько-український культурний фестиваль».

Утім, головна мета Конвенту співпраці самоврядувань між Польщею та Україною — це допомога та підтримка його членів у розвитку співпраці з українськими органами самоврядування у дусі взаємної

вигоди. Провідна ідея Конвенту — обмін досвідом на рівні самоврядної роботи у гмінах чи повітах шляхом двосторонніх кількадекільнічних візитів представників цих структур. Такі безпосередні зустрічі будують довіру та призводять до плідної співпраці — підкреслив під час презентації голова Ради Конвенту Станіслав Цибуля (дравський староста).

Нині Конвент налічує 16 членів — гміни, повіти та одне воєводство. Більшість походять із Західнопоморського.

Про свою 15-річну діяльність Генрик Колодій міг би написати книгу. Як спокійна робота у перші роки існування Почесного консульства України у Польщі перетворювалася часто на «цілодобову швидку допомогу». Разом зі зростанням економічної міграції українців останніми роками збільшилася і кількість справ, які треба вирішити. Однак очі бояться, а руки роблять: навіть найскладніші питання вирішуються із позитивним фіналом. Подяк та доказів прихильності Генрик Колодій отримав під час церемонії дуже багато. Були квіти й емоційні сльози.

Під час другої частини урочистостей, на святі у залі Опери в замку, лунали подяки та промови. Голова Ради Конвенту Станіслав Цибуля у своєму виступі, яким відкрив урочистості з нагоди 30-ліття відновлення незалежності України, висловив радникові Олегові Куцу «найщиріші побажання благополуччя, витривалості у поглибленні співпраці України з Польщею та іншими державами Європейського Союзу, а у підсумку — вступу України до ЄС та НАТО».

Натомість присутній на урочистостях радник Посольства України у Польщі Олег Куц зізнався, що задоволений такою співпрацею, що для нього це велика честь — бути сьогодні у Щеціні.

Після коротких промов та побажань добробуту для України з нагоди її свята працівники Конвенту отримали від Олега Куца та Генрика Колодія пам'ятні медалі 30-ліття незалежності України, що виражають подяку за діяльність задля польсько-української співпраці.

Урочистості доповнила художня програма за участі, зокрема, хору Морської академії у Щеціні під керівництвом Сильвії Фаб'янчик-Макух. ■

Малгожата ФРИМУС
Автор фото — Ян Сурудо

ПІДЛЯШШЯ

Підляшанки здобули перше місце у Казімежі

Українці Підляшшя знову можуть похвалитися успіхом на найбільшому фестивалі фольклору у Польщі — Загальнопольському фестивалі капел та народних співаків у Казімежі над Віслою. У цьогорічний 55-й його едиції, яка пройшла 27-29 серпня, взяли участь Єлизавета Томчук, художня керівниця українського ансамблю пісні і танцю «Ранок» з Більська-Підляського, та Наталія Нікітюк, молода учасниця «Ранку». У категорії «Майстер-учень» (Mistrz-Uczeń) вони зайняли перше місце.

Це — ще один успіх підляшан на фестивалі у Казімежі. Багато років у цьому престижному фольклорному конкурсі брали участь виключно виконавці польського фольклору. Уперше з українським репертуаром на фестивалі виступив у 2010 році український фольклорний ансамбль «Родина» з Дуб'яжина, який одразу завоював перше місце. Від того часу кожного року до Казімежа їдуть підляські співаки. Щороку якийсь виконавець українського народного репертуару отримує на цій події нагороду. Цьогоріч це було перше місце для співачок з Більська-Підляського.

Перший приз у номінації «Майстер-учень» Наталка Нікітюк отримала за дві пісні. Вона виконала сирітську пісню «Прилітає чорний ворон» і рогульку «Там на майовій росі».

Єлизавета Томчук не випадково вибрала саме ці жанри для виконання на фестивальній сцені. Сирітські пісні — дуже давній пісенний жанр, який уособлює важке життя людей на селі, яких доля позбавила батьків. Це твори про трагічні сімейні обставини, пов'язані із втратою. У них український народ оплакував нелегку долю сироти, що з дитинства поневірялась у наймах поміж чужих людей. Натомість рогульки (назва у Галичині — риндзівки) — це вітальні Великодні пісні. Як подає енциклопедія українського

фольклору, вони були відомі в окремих місцевостях Галичини, у Яворові та околицях, а також на Підляшші як пограниччі українських етнічних піснеспівів. Виконання рогульок на Великдень супроводжувалося хороводами біля церкви. Це залишки відомих у давнину в Україні «волочільних» обрядів і пісень, які подекуди до нашого часу збереглися в сільській пісенній традиції.

Журі з великим зацікавленням зустріло виступ молоді співачки Наталки Нікітюк. Також це заслужена нагорода для керівниці ансамблю «Ранок» Єлизавети Томчук. Вона багато років веде цей відомий дитячо-молодіжний ансамбль. Виступили учасниця на вчителька в народному українському вбранні.

Український ансамбль «Ранок» з Підляшшя існує вже багато років, і в його репертуарі чимало підляських народних українських пісень. «Ранок» — дитячий ансамбль. Проте, молоді співаки продовжують пісенну традицію своїх бабусь і дідусів, своїх батьків і взагалі тих народних скарбів, на які щедра Північне Підляшшя. ■

Людмила ЛАБОВИЧ,
Тадей КАРАБОВИЧ

Фото з фейсбук-сторінки Єлизавети Томчук

▲ Наталка Нікітюк та Єлизавета Томчук

Мої початки знаємости з «ЛС»

Коли сідам до писання и не знам од чого зачати, то пригадую собі раду старшого газды, не памятам юж ци діда, няня, стрыка або сусіда, же все треба зачынати од початку. Так зроблю и тепер. Было то так давно, же в памяти остали лем стрямбы з тамтых фактів ци подій.

В 1947 році мал ем штырі місяці, зато тамты випадкы знам лем з родинных и сусідских переказів. Конечнянів, Ждынянів и не лем їх повезли м.ін. під Шпротаву. Нашы люде переробили ей зараз на Шпортаву, бо то пригадувало ім знане нам слово «шпор-тати». Такой «лемкізації» мисьцьовых назв было більше. Рік пізніше з маєтку, де посадили понад десят родин, позволили ім глядати вільны газдівкы. Конечняне дале тримали ся барже разом, бо пят родин и еден Ждынян заняли маєток під самом Шпротавом. Коли «людова» організувала колхоз, то розселили нас по порожніх хыжах в тім самім селі. Пізніше были ишы поєдинчы переїзды, але більшіст родин остала на місци.

Першы реєстры памяти

Повідають, же дитяча памят зачынат кодувати факты деси од трьох-штырьох років. Сут певно даякы выняткы в єдну ци другу страну, але зареєструвал ем, же тяжко-м хворіл и то бы пасувало на три роки, а кстины брата, коли мал ем штырі, то юж добрі памятам. Далє полетіло скоро. Зачала ся школа, пришла відлига '56 року, а в 1957 достал ем «Кобзаря» и тіж якоси в тім часі в хыжы появилось ся «Наше слово». Добру роботу в селі провадил Богдан К., зачал тіж толди діяти гурток УСКТ, почали ся службы, якы одправлял о. Володимир Гайдукевич. Мали місце першы забавы, на котрых наша кавалерка нерідко мусіла доказати, же потрафит постояти за свое.

Але вертайме до «ЛС». Што з тых першых років остало мі в памяти? Читати кирилицю навчыл ем ся скоро и «Буквар» прочытал ем як книжочку за єден ден. Што памятам з найстаршых номерів «слова»? Но, не так дуже. Хыбаль того, же на останній сторінци были рисункы з підписами. Чловек, який там выступувал, звал ся хыбаль Лелека? Заздрю до архіву «НС», жебы то

справдити. Подабала мі ся вінетка «ЛС» з горами, уцями, газдами. Она ся зміняла и не все была, не од разу тіж звала ся «лемківська». Пізніше появили ся голосы, же так показувати Лемковину то архаїзм. Я стою за тым, же гнесня вінетка повинна остати, жебы молодым пригадувала наше минуле, а вшиткым, же ся того не встыдаме.

Няньо любили читати дописы Асафата с-під Бескида. Были писаны дос порядні по-лемківскы, як на тамтот час. То тепер виджу, же мі штоси перешкаджат, толди того не зауважал ем. Мам таке пересвідчыння, же Редакції не барз было до вподобы тверде лемківство и з того powodu были «тертя». Все чытал ем вершыкы и тексты сьпіванок. Дуже з них няньо пересьпівували дома. Памятам, же был в нашім селі п. Ярослав Полянський и записувал слова и мелодії сьпіванок. Барз-зме любили з няньом чытати етнографічний запис «На весілю в Роздзілю». Был навет такі момент, же няньови пропонували приготувати таке весіля на сцену, але хотіли, жебы было як найменше одкликаны до церкви, до Бога, жебы скоротити благословліня. Няньо на такы

зміны ся не згодили и справа ся провалила. Были ишы прислівя, короткы оповіданя, але што и як ближе, то треба заздріти до архіву.

Тепер кус фактів

Но и Perezдріл ем пару номерів архіву «НС». Од першого з 1956 рока до 1965. Пару, тзн. по 1-2 з кожного річника. Нее потреби на тот момент пересмотріти більше, бо иде мі лем о то, жебы потвердити декотры факты, якы записали ся в моїй дитячій памяти. Появил ся юж ту, № 18, з того рока, Асафат с-під Бескида. Не была то ишы «ЛС» лем «слово». Є ту Прокоп Дукляньский, «газда з Ліницького Поля», котрий иде до міста запринумерувати «НС», бо ся о нім довідал. То певно, а може лем єдна особа, чого не будеме перевирати. Так ся зачало на нашій страні писання, котре все інтересувало няня. Было в тім номері штоси тіж для діти, а же то был грудень, то и коляда «Нова радіст стала».

Газета поволи выпрацьовувала темы и проблемы, якы найдут в ній стале місце. Разом з тым и постійні дописуваче. Єдным з них буде спомнутий юж «газда з Лігницького Поля». В № 1 з 1957 рока писал, же треба нам добрі жыти з Поляками-сусідами «и робити свое». Од першых номерів на останній стороні появилась ся рисункова гісторійка, котру юж ем пригадав. То в нім тіж, помойому сьміло, Остап Лапський помеже строфками на повсякденні справы вставил такий акцент: «Ой не вийшли жита жати// Ані батько, ані мати — // Шлях тернистый, невідомий// Славсь на захід в сорок сьомім». Час был смутний для выгнанных, бо минало 10 років од ганебной акції «W». Друга строфка звучит ишы сильніше:

*«П'ятдесять, і знову сьомий,
В рідний край верни знайомий.
В час тривожний, неспокойний
Дай притулок нам надійний».*

Асафат с-під Бескида пише часто о Лемках и їх справах. Пригадує, повчає, а як треба, то ся вклонит владі и пригадат о выборах. Делікатні зазначыт, же голосувати треба, але на тых, котры нас попереют. Як выглядали толди выборы — старшым не треба пригадувати, а молодых то не цікавит. Рада газды Асафата была трафна, але не дійова. («В лемківскім дзеркалі»).

В 1957 році, юж в січни, № 4, мамє «Лемківске Слово». Знам, же вколо того были споры и дискусії; доходило до того, же Лемкам зашмаряло ся навет сепаратизм, але «слово» ся остало замінене на «сторінку». Я до гнеска не знам и не розумію, чом то неє «страна» ци «сторона», а дос чужа «сторінка»? То ту будут нашы сьпіванкы, коляды, оповіданя, прислівя ци дискусії. Буде наша культура и жытя. Ту документувана была наша спадщина, хоц в тамтых часах дос окроєна. Появляли ся оповіданя, сценкы и вершы Василя Хомика. То барз важна постать для лемківства.

Треба бы ей пригадувати и тепер. Обило мі ся о ухо, же шыкувало ся повніше виданя його творів. Буду першым, котрий хотіл бы го мати! Появлят ся назвиско Ваня Дзядика, то він подал слова сьпіванкы «Шугайова мати».

Далє моїм оком

З позиції гнеснього чытача «ЛС» и інших лемківских видань мал бым поважны застережыня до запису нашой бесіды. Ту пригадує мі ся наш письменник Володимир Хияк, котрий юж праві двіста років тому жартувал собі з деяких Лемків, котры не бесідували, а може не потрафили повісти «боліла мене голова», лем бесідували «боліла мене говова», бо заміняли «л» на «в». В тамтых роках тот блуд был нормом на «ЛС», Ярослав Мерена з Фльоринкы писал «ціж», але як чул ем го «на живо», то чути было «тіж». В його дописі о весілю в Фльоринці была нпр. форма «свова», што авторови выпоминал Фльоринчан переселений на Україну. Нее то може великий блуд, але як юж дос давно зачал ем поправляти такы перекруты, то буду робил то далше, але ци до skutku? Появил ся ту назвиско нашого маєстро, диригента, записувача сьпіванок, композитора, Я. Полянського. Памятам, же был в нас и вдало мі ся то потвердити, бо на «ЛС» з 1963 рока № 48, мамє няньову сьпіванку: «А там довов, а там довов при поточку». Любили ей сьпівати на зміну з: «Летіли лебеді понад став». Я мам в голові: «А там долом...», але по-старому в газеті могло быти и «двов».

Приведу ишы два назвиска, котры вписали ся мі міцно в памят. Перше, то Гриц Майчак, а друге, то Ваньо Желем. Першого пару раз ем віділ. Ходил з фотографічним апаратом. Был на наших забавах, але был передовсім там, де жыли Лемкы. Його знимкы з гір ци заходу вказували ся в газеті. Выхідця з Вапенного, п. Желема, треба бы спомнути шырше, але ту неє на то місця. Записал ся міцно в наших хроніках.

Закінчу пригаданьом п. проф. Михайла Лєсїва. Здає ся мі, же деси коло 1965 рока появили ся його «Мовні поради», котры чытал ем все з зацікавліньом. То заповідало як бы, же по роках будеме мати собі што повісти. Кус переписували-зме ся науково, кус мали собі до повіджыня о лемківскі бесіді. «Мовні поради» Професора торкали ся літературной мовы, але як иде о нашу бесіду, то клопїт был в тім, же він ей «не чул». Не познал як живу бесіду.

Тото, што я ту так оказийональні скреслил, треба бы поширити. Иде мі передовсім о то, як зміняла ся «ЛС» на ліпше, ци на гірше. То шырша дискусия, але може треба ей підняти. Як иде о мої увагы и застережыня, то они все керуют ся в сторону бесіды. Мое жычыння, бажаня є все єднаке: бесідуєме по-нашому и можливо як найпорядніше. Зверну ся до молодых Лемків: мамє дос своїх слів и не треба заміняти нашы польскыма. На «Ватрі» '21 чул ем десятки раз: «teraz, tutaj, piękną» i т.д., а можна «тепер, ту, гардий ци чудовий, або навет красний», што не значыт червений лем гардий. Тримайме ся свого! ■

Андрій КСЕНИЧ

Ілюстративні фото цьогорічної Ватри з фейсбук-сторінки Лемківська-ватра-в-Ждини

У центрі єпископ Вроцлавсько-Кошалінської єпархії Володимир Юшак, єпископ Ольштинсько-Гданської єпархії Аркадій Трохановський, парох греко-католицької парафії у Кошаліні о. митрат Богдан Галушка

«Там, де є церква, там – громада»

У храмовий празник Успіння Пресвятої Богородиці греко-католицька громада Кошаліна відзначала свій ювілей 50-ліття існування парафії. Цьогорічна подія відзначилася насамперед тим, що святкування проходили в конкattedральному соборі, яким стала кошалінська святиня після нового адміністративного поділу Української греко-католицької церкви у Польщі, що пройшов наприкінці минулого року.

Нині кошалінська парафія стала конкattedральною, тобто вона є другим єпископським осередком Вроцлавсько-Кошалінської єпархії. Цьогорічні святкування очолили два владыки: єпископ Вроцлавсько-Кошалінської єпархії Володимир Юшак та єпископ новоствореної Ольштинсько-Гданської єпархії Аркадій Трохановський, який ще до листопада минулого року виконував обов'язки кошалінського декана. У торжествах, крім прибулих парафіян і гостей, взяло участь аж шістнадцять священників та диякон, монахині Згромадження сестер служебниць Непорочної Діви Марії, які майже з самого початку існування парафії працюють тут, священники римо-католицької та євангельсько-аугсбурзької церкви, а також представники місцевої влади та почесний консул України в Щеціні Генрик Колодій з дружиною. Під час богослужіння співав оновлений церковний хор, яким диригує Петро Баран. Сьогодні кошалінська парафія – це одна з найбільших українських парафіяльних громад.

– Бути конкattedральною парафією – це вирішення, і маю надію, що кошалінці тішаться тим. Сьогодні для нас усіх найбільшою загрозою є асиміляція, втрата рідної мови та церковної приналежності, а також еміграція українців у інші країни. З іншого боку, маємо величезну хвилю українців, які приїжджають з України, і яких ми повинні залучити до церкви. Це наше завдання, крім, звичайно, традиційної душпастирської роботи. Там, де є церква, там – громада, – сказав у розмові з «НС» єпископ Вроцлавсько-Кошалінської єпархії Володимир Юшак.

У Кошаліні першу літургію відправлено на Великдень 1960 року. Її відслужив у місцевому костелі Святого Йосифа о. Степан Дзюбіна. Наступне богослужіння мало правитися 6 червня на Зелені Свята, однак священник, приїхавши до Кошаліна, застав велику громаду вірян перед зачиненими дверима костелу. Місцевий римо-католицький парох виправдову-

вався, що відправу не може дозволити через втручання кошалінського управління у справах віросповідань, оскільки богослужіння не були узгоджені зі світською владою. Кошалінцям на власні богослужіння довелося тоді чекати чергове десятиріччя, бо лише 22 травня 1971 року відповідно до декрету примаса Стефана Вишинського згоду на створення станиці в Кошаліні отримав о. Володимир Пирчак. Перше богослужіння новоприбулий парох відправив у костелі Святого Йосифа 25 грудня 1971 року.

– З нашою парафією я зв'язаний від 1972 року – раніше ходив до римо-католицького костелу. Початки були важкими, оскільки нас не хотіли прийняти до костелу Святого Йосифа, бувало, що закривали перед нами його. Неодноразово я їздив з сестрою по ключі до пароха костелу, оскільки був водієм таксі, однак він казав, що не дасть їх, або створював неймовірні перешкоди. Отець Володимир Пирчак вклав дуже багато труду у створення тут парафії, – розповідає зворушений Зенон Сидор.

Почав отець Володимир з матеріальної бази: купив приходський дім, збудув приміщення для сестер служебниць та облаштував домашню каплицю.

– Я приїхала до Кошаліна з сестрою Меланією Кузьо 4 січня 1974 року зранку, напередодні Святого Вечора. Ми поселилися у хаті, у якій нічого не було. Пригадую, що наступного дня я поїхала до сестер до М'ястка привезти хоча б борщу та вареників на Велию. Ми зразу зайнялися святинею, однак на початках було дуже важко, оскільки не раз нас не пускали до костелу й не раз плакали ми під дверима святині. Пам'ятаю, старші люди приносили нам харчі, бо в нас не було нічого, допомагав

о. Володимир, – розповідає сестра Тереса Лукович. Натомість сестра Анатолія Магура, яка нині дбає про святиню, додає:

– Сестри служебниці немовби втілені у цю парафію. Ми молимося за наших парафіян на кожному етапі їхнього життя – від народження до смерті. Нашою місією є праця з дітьми та молоддю, а також піклування про храм. Ми майже від самого початку існування кошалінської парафії дбали про національне та церковне виховання парафіян. За це ми відчуваємо вдячність наших парафіян. Сьогодні теж намагаємося допомагати українцям з України, які нині живуть у Кошаліні і, буває, що опиняються в біді, – каже сестра Анатолія.

Отець Пирчак спільно зі своїми парафіянами у 1997 році вирішує побудувати власний храм. Роботи розпочалися в червні 1998 року, а вже наприкінці 2001 року споруда була під дахом. Найстарші парафіяни зі сльозами на очах розказують, як носили будівельникам обіди та доглядали будову церкви, однак отцеві Пирчаку не дано було побачити освячення храму. Тридцятого серпня 2003 року він поїхав до Закопаного на зустріч духовництва, де 3 вересня раптово помер. Похоронна врочистість відбулася в Кошаліні у ще недовершеній новій церкві. Після смерті отця новим парохом у Кошаліні став о. Богдан Галушка, який довершив побудову храму – освячення відбулося 24 червня 2006 року.

– Сьогодні кошалінська парафія – одна з найбільших на Помор'ї – тут нараховується понад 300 родин, з яких 175 – це одноособові сім'ї: 80% – це вдови, а 20% – вдівці. Інші 150 родин – це сім'ї з дітьми, тому сьогодні чи не найбільшим викликом є залучення цих молодих сімей до церкви, щоби їхні діти ходили на катехези та українську мову. Бо, як писав митрополит Андрій Шептицький до біженців, які емігрували до Німеччини, саме церква є тим місцем, де вони мають гуртуватися і де вони не пропадуть. І так має бути в Польщі, – каже о. митрат Богдан Галушка.

З кошалінської парафії протягом п'ятидесяти років вийшло п'ятеро священників, один диякон та одна сестра. Під час торжеств відзначено батьків священників.

– Ми дуже зворушені. Насамперед тішимося, що дочекалися цієї хвилини. Ювілей церкви – це ж наша історія. Сьогодні згадуємо також о. Володимира Пирчака. Ми не сподівалися такого вирішення, тому тим більш щасливі, – кажуть Анна та Йосиф Ядловські, чий син Іван нині є священником.

– З кошалінською парафією я пов'язаний останні десять років, коли був деканом Кошалінського деканату – саме у Кошаліні відбувалися різні заходи, які я теж організовував. Тому, попри те, що не знаю тут більшості людей, то все ж таки ця парафія мені близька, оскільки тут побував також на великопостних реколекціях чи різдвяній духовній віднові. Тому хотів сьогодні бути серед членів цієї парафії, щоби їм подякувати за підтримку та добре слово. Західне Помор'я мені дуже близьке, бо тут я прожив майже 20 років свого душпастирства, – також зворушено сказав єпископ Ольштинсько-Гданської єпархії Аркадій Трохановський.

Цього дня серед гостей та парафіян домінували спогади та плани на майбутнє, бо ж «зростання» церкви до рівня конкattedрального собору – це престиж, але теж обов'язки. На завершення святкування заслуженим парафіянам вручили грамоти і медалі. ■

Анна ВІННИЦЬКА
Фото – Томаш Маєвський

ПОДІЇ

«XXI Народні гуляння» в Асунах

В Асунах, що у Вармінсько-Мазурському воєводстві, 27 серпня відбулися «XXI Народні гуляння». Захід був присвячений 30-літтю відновлення незалежності України.

▲ «Журавка» та «The Ukrainian Folk»

На сцені виступила вокальна група «Журавка» з українського ліцею в Гурові-Ілавецькому, популярний фолк-роковий гурт «The Ukrainian Folk» та гості зі Львова — група «Вшистко». Останні довели, що українська ретро-музика підходить не лише для міських кав'ярень чи камеральних концертів. Вона добре сприймається і знаходить поціновувачів також на подіях в малій місцевості на далекому північному прикордонні Польщі.

Крім насолоди музикою учасники свята могли скористатися безкоштовним похачунком та придбати смачні страви від місцевих гуртків сільських господарів. Оскільки погода не підвела, то цього разу прийшло особливо багато глядачів. Складається враження, що люди після пандемічних обме-

жень хотіли побути разом. Тому офіційний концерт довелося продовжити організованою «на швидко» нічною забавою.

«Народні гуляння» спільно відкрили Степан Мігус, голова Ольштинського відділу Об'єднання українців у Польщі та Марта Камінська, віт гміни Барцяни. З пошани до свята й українських мешканців віт виступила у виштитій сорочці та привітала присутніх українською мовою. Господарка гміни дотрималася обіцянки з попередньої «Асуняди» і разом з «Журавкою» заспівала українську пісню «Ой, чорна я си чорна». Перед цим Марта Камінська підкреслила, що «Асуняда» — це феномен спільного святкування і будівництва близьких відносин між поляками та українцями. «Це свято показує, що плетання власної традиції є великим ба-

гатством, яке може бути привабливим для інших», — говорила Марта Камінська. У своєму виступі вона пригадала також про місцевого українського лідера Антіна Старуха, невтомного популяризатора української культури. Старух який жив у 1930-2008 роках, був членом керівних структур УСКТ та ОУП, співзасновником «Асуняди» та інших заходів. У зв'язку з ювілеєм незалежності віт побажала, щоб долі українського та польського народів врешті сплелися в одному, мирному і демократичному європейському домі.

У свою чергу Степан Мігус зауважив, що українській державності щонайменше тисяча років, а теперішній 30-й ювілей — це всього мить у цій історії. «Ми мусимо пам'ятати про наше минуле, якого ми роду і передавати це нашим нащадкам», — говорив голова Ольштинського відділу ОУП. Він зауважив, що Україна вже восьмий рік воює з московським окупантом за свою незалежність. Водночас цю трагедію і жертви українців не завжди помічають у західному світі. «Європа стоїть осторонь», — відзначав Степан Мігус, пригадуючи, що плани Владіміра Путіна враховують після України завоювання інших європейських держав. Тому голова Ольштинського відділу Об'єднання закликав у першу чергу представників української громади бути надалі готовими допомагати українським військовим та пораненим. До учасників свята звернувся й віцемершалок Вармінсько-Мазурського воєводства Мирон Сич. Він відзначав, що саме Асуни стали першим місцевим центром українства після 1947 року і таку роль зберігають донині. У місцевому греко-католиць-

кому храмі люди від початку зустрічалися, щоб поговорити між собою, дізнатися де знаходяться їхні переселені близькі тощо. «Без таких місць, як Асуни, і наших храмів невідомо, як би виглядало тут українство», — говорив Мирон Сич. Він також підкреслив, що усе Вармінсько-Мазурське воєводство має особливу атмосферу, тому що спільно творять її представники різних національностей, культур та релігій.

З асунської сцени до України було скеровано багато побажань, а головні стосувалися миру. Кілька разів звучав й вигук: «Слава Україні! — Героям Слава!». Уповноважений маршалка у справах нацменшин Віктор-Марек Лейк висловив сподівання, що ті слова будуть почуті кількесот метрів далі — за польсько-російським кордоном.

Серед офіційних гостей свята були також: голова Ради Кентшинського повіту Уршуля Баранецька, співголова Спільної комісії уряду та нацменшин

Гурт «Вшистко»

Григорій Купріянович, заступник голови Вармінсько-Мазурського сеймику Збішко Гомза, професор Вармінсько-Мазурського університету Тереза Астратович-Лейк, гмінні та повітові депутати і греко-католицьке духовенство. Гмінному та повітовому самоврядуванню організатори подякували за фінансову підтримку, без якої захід не міг би відбутися. ■

Храмовий празник в Асунах

Вірні греко-католицької парафії в Асунах 28 серпня відсвяткували храмовий празник Успіння Пресвятої Богородиці.

Це свято пов'язане з закінченням земного життя Діви Марії, яке за християнською традицією називається Успінням, а не смертю.

Асунську літургію провів та виголосив проповідь о. Дарій Глінович (парох Решля та Байорів-Малих). Він підкреслив, що в Успінні відкривається перед християнами все життя Богородиці, що символізує невинний акт віри і прославляння Бога.

«Діва Марія прийняла Боже слово у своє серце і виконувала його все життя», — говорив о. Дарій.

«Дбаймо про це, щоб чиєсь серце не боліло від кривди завданої нами», — закликав о. Дарій Глінович, який опісля освятив принесене вірними насіння і збіжжя. Учасники асунського свята просили також Богородицю про захист для України.

У святі взяли участь: о. Мирослав Підлипчак, о. Павло Старух, о. Ігор Гарасим (парох парафій в Асунах та Кентшині), о. Богдан Гарасим, о. Дмитро Гарасим, о. Василь Парасюк, сестри служебниці з Круклянок, вірні асунської та сусідніх парафій. ■

Матимуть ближче до церкви

У межах «Народних гулянь» в Асунах відбулося відкриття та освячення містка на річці Омет. Завдяки ньому частина місцевих українців зможе коротшою дорогою потрапити до своєї церкви.

Місток офіційно відкрили віт гміни Барцяни Марта Камінська, віцемершалок Вармінсько-Мазурського воєводства Мирон Сич, мешканки села Ольга Хахула, Дарія Янків і місцевий депутат Ради гміни Барцяни Петро Баран. Місток замінив дотеперішню дерев'яну

конструкцію, яка впродовж років не була безпечною. «Я намагаюся дотриматися своїх виборчих обіцянок і приклад цього — даний місток», — говорила віт Марта Камінська, яка, висувуючи свою кандидатуру на самоврядних виборах, обіцяла місцевим українцям відновлення містка. Будівлю освятили отці Мирослав Підлипчак та Дмитро і Ігор Гарасими. ■

Сторінку підготував
Григорій СПОДАРИК
Фото автора статей

КУЛЬТУРА

Чому варто відвідати 7-мі Дні української музики у Варшаві

Причин є кілька. По-перше, це будуть особливі концерти — надзвичайно цікава музика в дуже доброму виконанні.

По-друге (і це головне), це будівництво кращого іміджу України в Польщі. Наша діяльність має на меті показати польському суспільству, що Україна має вагомі культурні надбання, про які в Польщі відомо надзвичайно мало. Класична українська музика, на жаль, не присутня в польських культурних установах.

І, по-третє, наш Фонд «Pro Musica Viva», який вже більше 20 років популяризує українську музику в Польщі, отримав трирічну дотацію від уряду міста Варшави на період 2020-2022 рр. Ця дотація покриває приблизно 70% всіх коштів фестивалю. Решту мусимо знайти з інших джерел. Прибуток з квитків — це одне з них. Але важливіше за прибуток з квитків є присутність слухачів на цих концертах, адже наш головний грантодавець слідкує, чи гроші варшавських платників податків правильно використовуються і чи є на нашу пропозицію відгук — чи є публіка. Існує таке поняття — «голосувати ногами»... Отже, сердечно запрошую всіх, для кого є важливим представлення в Польщі української високої культури, прийти на наші концерти і цим засвідчити місту Варшаві, що рішення столичного уряду правильне і вартує продовження.

Так пишу у вступному слові до програмної книжки:

«На восьмому році російської агресії до України та в 30-ліття незалежності України організуємо 7-і Дні української

музики у Варшаві. Фестиваль, що заснований у 1999 році і до 2019 року відбувався нерегулярно, за останні роки перетворився у щорічний захід». Пишучи черговий раз вступне слово до нашої події, знову мушу висловити таку думку — наш фестиваль має показати польським меломанам високу культуру України в контексті повної відсутності українського репертуару в польських культурних установах. Знання про українську музику в Польщі є мізерним. Сумно це стверджувати, беручи до уваги багатовікову спільну історію, яку мають за собою наші народи. Порізному у цій історії траплялося. Проте, думаю, що не буде великим узагальненням сказати, що на польсько-українських конфліктах наживалися інші сили. В 30-ліття незалежності України приємно все-таки нагадати, що саме Польща була першою в світі державою, яка цю незалежність визнала. І добре, що становище Польщі як адвоката українського цивілізаційного вибору в європейському напрямку залишається незмінним.

Пропонуємо вашій увазі невеликий фрагмент надбання українських композиторів. Вийшла барвіста «панорама», адже починаємо цю мандрівку від прикладів надзвичайно цікавої хорової творчості XVII та XVIII століть у виконанні ансамблю «A cappella Leopold» зі Львова. Другий концерт — це виступ відомого варшавського струнного квартету «Royal String Quartet». Я дуже радий, що цей визнаний ансамбль розширює свій репертуар українською музикою. Сподіваюсь, що він зможе її представити також при інших нагодах. Фіналом

FUNDACJA
Pro Musica Viva

7

ДНІ
УКРАЇНСЬКОЇ
МУЗИКИ
у ВАРШАВІ

Субота 04.09.2021 20:00	Середа 08.09.2021 19:00	Субота 11.09.2021 19:00
Хоровий концерт Архикафедральна базиліка Івана Хрестителя у Варшаві, вул. Свентоянська, 8	Камерний концерт Концертна студія Польського радіо ім. Вітольда Лютославського, Варшава, вул. Модзелевського, 59	Оркестровий концерт Концертна студія Польського радіо ім. Вітольда Лютославського, Варшава, вул. Модзелевського, 59

фестивалю буде виступ мого улюбленого оркестру з Києва — Національного ансамблю солістів «Київська камерата».

Дякую нашим добродіям за підтримку. Перш за все, це дотація від столичного міста Варшави. Вже декілька років підтримують нас «ZAiKS», «MAGOVOX» і «STOART». Цьогоріч починаємо співпрацю з Українським інститутом з Києва, який заснований три роки тому та має на меті популяризацію української культури у світі. Підтримує нас корпорація «Оболонь». Мені прикро констатувати, що Міністерство культури, національної спадщини та спорту тричі поспіль недооцінило наш фестиваль. Вірю, що цьогорічна по-

дія змінить це рішення. Дякую нашим партнерам — Об'єднанню українців у Польщі та фондові «Наш вибір», а також медійним партнерам та індивідуальним жертводавцям за підтримку нашого фестивалю. Для нас це знак, що наша діяльність потрібна. Обіцяємо докласти всіх зусиль, щоб фестиваль став постійною подією у варшавському культурному календарі.

Сердечно запрошую на 7-мі Дні української музики у Варшаві.

Роман Ревакович,
директор Фестивалю

Повна інформація про фестиваль — на сайті: www.pmv.org.pl

Дні Добросусідства – 2021

Впродовж кільканадцяти літ наприкінці серпня відбуваються релігійні зустрічі в Корчмині/Кривиці та Лісках/Білостоці під назвою «Пам'ять, яка об'єднує».

Цьогоріч 28 серпня в Корчмині свято розпочалося з молебню в старовинній дерев'яній церкві, в якій знаходиться копія відомої чудотворної ікони Богородиці-Одигітрії. Цей храм був чинним до 1947 року, до виселення з села українців (греко-католиків). З першої половини 50-х років ХХ століття церква була покинута та занедбана протягом 50 років. За останні роки храм відреставровано зусиллями греко-католицької парафії у Любліні, котра перейняла опіку над корчминською святиною в червні 2002 року.

Щодо селища Кривиці, то тепер немає жодного сліду від села та храму. Єдиною пам'яткою є збережений цвинтар, який знаходиться серед розлогих полів, почищений та відновлений колишніми мешканцями села, які з'їжджаються з різних віддалених куточків Польщі. Цвинтар розміщено серед полів на невеличкому пагорбі. На кладовищі знаходиться близько 40-50 бруснянських хрестів, біля яких вже кілька літ збираються колишні мешканці та їхні нащадки, щоб зберегти пам'ять про минуле.

Об 11.00 в Лісках відбулася літургія в церкві, збудованій ще у 1872 році. А від 1921 року парохом в ній був отець Мирослав Ріпецький, якого у 1947 році разом з парафіянами було депортовано в межах акції «Вісла». У місті Хшанові о. Ріпецький вів підпільне душпастирство, організував культурне і громадське життя, збирав довкола себе вірних з різних закутків Польщі. Його останньою волею було спочити разом з дружиною в рідних Лісках, де вони і поховані. В рамках трансграничних зустрічей на могилі о. Мирослава та його дружини Євгенії відправляють панахиду. Біля церкви також знаходиться могила близько сотні мешканців села, які загинули тут 23 березня 1944 року.

Біля Лісок розташоване село Білосток, де знаходилося цілюще джерело. Там, згідно переказів, на початку ХІХ

століття сталося об'явлення Богородиці. З цього часу у Білостоці споруджено кам'яну скульптуру Матері Божої, а згодом побудовано капличку. За пожертви людей о. Ріпецький побудував в Білостоці нову дерев'яну церкву, яку освятили у 1930 році митрополит Андрей Шептицький та єпископ Йосафат Коциловський із Перемишля. Біля відпустового місця знаходиться могила воїнів УПА, які загинули в березні 1946 року.

Цьогоріч уже вчетверте з ініціативи міського голови Івано-Франківська Руслана Марцінківка в межах Днів Добросусідства до прикордонних поселень приїжджає група волонтерів, здебільшого студентів, які упорядковують закинуті могили, території довкола церкви, цвинтарі та місця пам'яті загиблих українців у селах Корчмин, Білосток, Ульгувок та Ліски. На День Незалежності України івано-франківці приїхали також до Любліна, де впорядковували могили вояків Армії УНР і висадили на них квіти. Їхня ініціатива є добрим прикладом того, як потрібно дбати про своє минуле, долаючи міжнаціональні стереотипи та упередження та будуючи співпрацю.

Щорічні заходи в Корчмині/Кривиці та Лісках/Білостоці є виявом пошани і пам'яті про історію, культуру рідного пограниччя, багатство і неперемінність якого захоплює та приваблює багатьох людей. Пам'ять про минуле повинна об'єднувати нас, а не розділяти, не віддаляти поляків від українців, а навпаки — допомагати їм перемагати біль, вчити бачити те, що є в нас позитивного і знаходити сили до взаємного примирення. ■

Оксана БАСАРАБА

Фото авторки статті

СЕСТРА АРЕТА ПІДЛИПЧАК СНДМ

Вітаємо Тебе сердечно з ювілеєм 50-ЛІТТЯ монашого життя

(сповниться 15 вересня 2021)

*Бажаємо Тобі, Дорога Сестро, міцного здоров'я,
невтомності у служінні, сил та витривалості
у сповнюванні обов'язків, спокою духа і щоби й далі
ступала (як досі, від молодості) дорогою Віри, Надії,
і Любові до людей і Господа Бога.
Нехай милосердний Господь Бог зміцнює і обдаровує
Тебе потрібними ласками, а Пречиста Діва Марія
охороняє своїм покровом, а Небесні Сили стере-
жуть від всякого зла і підступів лукавого.
На многи і благи літа, Дорога Сестро.*

*З молитвами, любов'ю і вдячністю за все бажають
отці: Орест і Мирослав ЧСВВ,
сестри: Марта, Йосифа, Єремія СНДМ,
сестра Марія з Іваном та брат Роман з родиною*

XLVI Фестиваль українських дитячих ансамблів КОШАЛІН-2021

відбудеться 13-14 листопада 2021 року
(субота, неділя)

Заявки про участь ансамблів просимо надсилати поштою
до 15 жовтня ц.р. на адресу:

Związek Ukraińców w Polsce, Zarząd Oddziału w Koszalinie
ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin
тел.: 94 /342-64-70, 884-994-009 zup_koszalin@wp.pl

У заяві слід вказати: ● назву ансамблю ● місцевість ● ім'я
та прізвище керівника, а також його електронну адресу
і телефон ● тему, заголовок, тривалість програми (субо-
та – не довше 15 хв, неділя – 10 хв) ● кількість виконавців
та опікунів (1 на 15 дітей) ● кількість мікрофонів тощо.

Управа відділу ОУП у Кошаліні

XIX Загальнопольський рисунковий конкурс

«Рідні землі дідусів моїми очима»

Роботи можна виконати в різних пластичних формах
(найкраще – формат А3). Просимо не класти на малюн-
ки пластилін та гострі елементи, які можуть знищити
дитячі праці під час транспортування.
Братимуться до уваги тільки індивідуальні роботи.

На звороті (ззаду) треба вказати:

- ім'я і прізвище
- клас і школу, вік автора
- адресу і номер телефону.

Професійне журі оцінюватиме роботи у категоріях:

- 1) діти дошкільного віку (до 6 років)
- 2) школярі 7-9 років (початкова школа)
- 3) школярі 10-12 років
- 4) школярі 13-15 років.

Найкращі праці будуть нагороджені та показані під час
XLVI Фестивалю українських дитячих ансамблів – Ко-
шалін-2021.

Праць не повертаємо!

Роботи просимо надсилати до 20 жовтня 2021

на адресу: Związek Ukraińców w Polsce
Zarząd Oddziału w Koszalinie
ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin
тел.: 94 342-64-70, 884-994-009
zup_koszalin@wp.pl

Управа відділу ОУП у Кошаліні

Запрошуємо до єдиного в Польщі Дому золотої осені з українською душею у Пралківцях біля Перемишля

У ньому створені найкращі умови, які відповідають
сучасним стандартам. Тут можна знайти затишне
місце та всебічну опіку, що створює сімейну атмо-
сферу.

Пропонуємо довгострокову підтримку важко хво-
рим та людям похилого віку, які потребують цілодо-
бового догляду. У нашому Домі – повний спектр якіс-
них послуг:

- ▶ постійний та кваліфікований догляд;
- ▶ повноцінне харчування з урахуванням
індивідуальних потреб;
- ▶ терапевтичні та інтеграційні заняття;
- ▶ святкування та культурні заходи;
- ▶ гарні кімнати та зали для спільних зустрічей;
- ▶ прогулянки та поїздки до Перемишля.

Наш персонал – це медичні сестри, фізіотерапевти,
масажисти, санітари з досвідом роботи та необхідни-
ми знаннями. У Домі цілодобово чергують, щоби за
потреби швидко допомогти. Ми проводимо також ме-
дичні консультації за участю лікарів. Можна скорис-
татися індивідуальною програмою реабілітації.

Безбар'єрний простір та ліфт дозволяють переми-
шатися на інвалідних візках та інших пристроях для
людей з особливими потребами. Внутрішнє соняч-
не патіо та великий сад з лавочками призначені для
відпочинку мешканців. У будинку знаходиться храм
Божого Милосердя, у якому кожного дня проводять
богослужіння українською мовою.

Спільнота Сестер служебниць НДМ широко запро-
шує поселитися разом усіх, хто цього потребує. Для
цього потрібно лише оформити документи, які за
потреби допоможе підготувати персонал. А оплата,
пов'язана з проживанням та доглядом, у нас найниж-
ча серед подібних установ.

Ekumeniczny Dom Pomocy Społecznej
Pralkowce 231, 37-700 Przemyśl
tel. 16 67 87 773
e-mail: edps.pralkowce@gmail.com

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Ціна газети від 1 жовтня 2021 року
(з 4-го кварталу)
буде становити 5 злотих.

Редакція

З нагоди 100-ліття
від дня народження

МАРІЇ ГАЛАК (гайди)

родом з села Хотинець

*складаємо найщиріші вітання.
Бажаємо всіяких щедрот та Божих ласк
на наступні многії та благі літа.
Нехай кожен Ваш день буде настільки приємним
для Вас, наскільки це можливо.
Нехай здоров'я не покидає Вас.*

Родина

Ініціативна група гуртка ОУП і церковна рада у Гребенному планують провести ремонт та реновацію старих надмогильних пам'ятників і хрестів на цвинтарі у Гребенному і Мостах-Малих.

Реалізувати проєкт планується поетапно протягом
двох років. Зараз проводимо інвентаризацію, а наступні
роботи хочемо почати у другій половині червня під на-
глядом спеціалістів з Академії мистецтв.
На це потрібні кошти – на закупівлю матеріалів, харчу-
вання і нічліг учасників з України і Польщі, тому проси-
мо колишніх мешканців сіл і їхніх нащадків фінансово
допомогти проєкту.

Пожертви можна надсилати на банківський рахунок:

Parafia Greckokatolicka w Hrebennem
nr konta: 52 1240 2568 1111 0010 1630 0119
z dopiskiem «cmentarz Hrebennie».

Усім жертводавцям та прихильникам дуже дякуємо!

Від імені ініціативної групи – Роман Божик
Гурток ОУП у Гребенному

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Slovo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuchenko,
Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.

Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, zastępca redaktora
naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuchenko, redaktorzy – Igor Szczerba
(Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-
Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Olga Rusina, redaktor techniczny – Olga
Michaluk, prenumerata, reklama – Łesia Korostatewycz.

Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr
Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok),
Oksana Kulczewycz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów),
Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwanuk (Warszawa),
Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan
Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7
03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat),
22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego),

E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,

Internet: http://ukraincy.org.pl, http://www.oup.ukraina.com.pl

Fotoskład: Redakcja „Nasze Slovo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. **Nakład** 2500 egz.

Pismo dofinansowane ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:

47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:

IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo
ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami
tylko na łamach tygodnika.

Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slovo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u,
w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie
www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl

lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00
lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Відійшли...

Розділяємо смуток та висловлюємо щирі співчуття

**директорці Любомирі Тхір
та усій родині**

з приводу смерті батька

бл. пам. ПАВЛА ОНИШКАНИЧА

Вічна пам'ять.

Хай рідна лемківська земля буде пухом!

*Вчителі, працівники та учні
української школи в Бартошицях*

Бартошицька педліцейна братія зубожіла.

З великим сумом прийняли ми вістку,
що 28 червня на 78 році життя відійшла у вічність
наша шкільна подруга

бл. пам. АННА СЕНЦЬО-ЮРЕЦЬ

яка розділяла з нами молодечі найкращі роки
в бартошицькій школі-кузні кадрів для шкіл
і пунктів навчання української мови
по селах і містечках Польщі.

Вічна їй пам'ять!

У жалобі і смутку єднаємося

**з мамою Анни, чоловіком Володимиром
і всією родиною.**

*Друзі-однокласники
Бартошицького педліцею №2
з вихователькою Галиною Криванською
(матура 1962 р.)*